

בית משפט השלום בחיפה
ועדת העררים לפי חוק נכי רדיפות הנאצים

23 נובמבר 2009

ו"ע 09-05-13605 לויזא נ' משרד האוצר/הלשכה לשיקום נכים

1

בפני כב' השופט אהרון שדה
ד"ר אלכסנדר קורת - חבר
ד"ר צבי בן-ישי - חבר

עוררים 1. לויזא

נגד

משיבים 1. משרד האוצר/הלשכה לשיקום נכים

2

3

פסק דין

4

5 בפנינו ערר על החלטת המשיבה שלא להמיר את התגמולים המגיעים לעוררת לתשלום חד פעמי
6 מחוון בהתאם לאפשרות שבסעיף 15 לחוק נכי רדיפות הנאצים.

7

8 העוררת ילידת 1912 וסובלת ממחלות שונות לרבות עיוורון בעין שמאל, היא זקוקה לעזרה
9 ומתגוררת עם בתה ומטפלת – עובדת זרה כאשר נטען ששלושת הנשים גרות באותו חדר בצריף ישן
10 במושב טוה עובד.

11

12 בי"כ העוררת טען כי המרת התשלום דרושה לשיקומה של העוררת, והטבת תנאי חייה הקשים
13 ומדובר במקרה בו המשיבה לא הפעילה שיקול דעת סביר או לא הפעילה שיקול דעת בכלל היות
14 ולמעשה בפניה לא היו נתונים מספיקים ומצידה לא בדקה את טענות העוררת.

15

16 כמוכן טען בי"כ העוררת כי פרשנות המושג "שיקום הנכה" היא פרשנות רחבה בגדרה נכנס גם
17 המקרה דן.

18

19 בי"כ המשיבה טען כי נסיבות המקרה אינן עונות על הנוראת סעיף 15 לחוק וכי הופעל שיקול דעת
20 מלא ונכון ועל בסיס נתונים מספיקים.

21

22 בפתח הדיון ראינו לנכון לציין בפני הצדדים שיש ספק בדבר סמכותנו לדון בערר זה נוכח הנוראות
23 סעיף 17 א' לחוק הנ"ל והגדרות סעיף 1 לתקנות נכי רדיפות הנאצים (סדרי דין בוועדות ערר) תשל"ד
24 – 1973.

1 מתוך 5

בית משפט השלום בחיפה
וועדת העררים לפי חוק נכי רדיפות הנאצים

23 נובמבר 2009

ו'יע 09-05-13605 לויזא נ' משרד האוצר/הלשכה לשיקום נכים

- 1 עניין זה חושאר בצריך עיון והצדדים הסכימו כי מבלי לפגוע בכל זכות אחרת הנתונה להם, הם
2 מסכימים שנדון בערר והם ימנעו מלהעלות טענה כי פסק הדין ניתן בהעדר סמכות עניינית.
- 3
- 4 לשון סעיף 15 לחוק בעייתית, הסעיף מתחיל במתן שיקול דעת לרשות-למשיבה להמיר את
5 התגמולים "בהסכמת הנכה", אין ולו רמז ל"בקשת הנכה", מלשון הסעיף ניתן להבין שחרשות -
6 המשיבה היא זו שרשאית ליזום חמרת תשלום, ובלבד שהחמרה תהיה בהסכמת הנכה.
7 לשון הסעיף אינה מזכה את הנכה באפשרות להגיש בקשה להמרת תגמוליו אם כי בוודאי שאין בכך
8 כדי לחסום את דרכו להגיש בקשה כזו ואשר אפשר שגם תענה בחיוב.
- 9
- 10 ברם לניסוח הסעיף יש משקל ומשמעות לעניין פרשנות הסעיף שנתונה היום בפנינו במחלוקת
11 וכמובן שהניסוח מטה את הכף יותר לכיוון הפרשות בה נתלית המשיבה. לא רק זאת, הסיפא
12 לסעיף מקנה למשיבה את הזכות לקבוע תנאים להשקעת סכום המענק וכאן יש כרסום נוסף בזכותו
13 של הנכה לעשות במענק כרצונו מול מתן סמכות וכוח רחבים דווקא בידיה של הרשות, גם עניין זה
14 מחזק את הפרשנות בה מצדדת המשיבה.
- 15
- 16 ניסוח זה שונה מאוד מניסוחם של סעיפים אחרים בחוקים אחרים הנוגעים לאפשרות חמרת
17 תגמולים, כך למשל בסעיף 4 ו' לחוק הנכים (תגמולים ושיקום) תשי"ט - 1959 המורה כי:
18
- 19 "נכה הזכאי תגמול חודשי ושדרגת נכותו 10% עד 19% יהיה רשאי לבחור לקבל מענק במקום
20 השלום חודשי עפ"י כללים, שיעורים ותנאים...." (והודגשה לא במקור)
- 21
- 22 סעיף 15 לחוק נכי רדיפות הנאצים מאפשר חמרת המענק רק לצורך אחד והוא לשיקום הנכה.
23 מהו אם כן אותו שיקום? האם מדובר רק בשיקום מקצועי כפי שטוען ב"כ המשיבה או מדובר גם
24 בשיפור תנאי החיים ומצב רוחו של הנכה כפי שטוען ב"כ העוררת?
- 25
- 26 אגו סבורים ששני הצדדים נתלים מעט מעבר לקצוות מתחם הפרשנות הסבירה של המושג שיקום
27
- 28 בהעדר הגדרה ברורה בחוק למושג זה, יש לפרשו בשים לב לכללי הפרשנות ולמטרת החוק.
29
- 30 הפרשנות שמדובר בשיקום מקצועי - שיקום כזה שיבטיח לנכה פרנסה והשתכרות היא פרשנות
31 נכונה ונתמכת גם בהוראות חוק אחרות כמו סעיף 113 לחוק חביטוח הלאומי (נוסח משולב)
32 התשנ"ה - 1975.
- 33
- 34 הפרשנות לפיה מדובר רק בשיקום מקצועי, אינה נכונה לטעמנו.

2 מתוך 5

בית משפט השלום בחיפה
ועדת העררים לפי חוק נכי רדיפות הנאצים

23 נובמבר 2009

ר"ע 09-05-13605 לויזא נ' משרד האוצר/הלשכה לשיקום נכים

- 1
2 ניקח למשל מקרה בו הנכה זקוק כדחיפות לניתוח מציל חיים שאינו מכוסה ע"י גורם אחר ושקשור
3 לנכותו הנוכחת או מצב שבו הוא זקוק למכשיר מיוחד ויקר מאוד שיעזור לו לשרוד ולהתגבר על
4 נכותו, האם במקרה כזה ניתן יהיה לשלול המרת התגמולים? לטעמנו התשובה על כך שלילית, אין
5 לשון הסעיף מגבילה את השיקום רק לשיקום מקצועי גם אם אולי **באתם ימים רחוקים** בהם חוקק
6 החוק היו הניצולים **בגיל העבודה** וזו הייתה אולי באמת הייתה המטרה העיקרית בכוונת
7 המחוקק, מטרה זו הופכת ללא מציאותית וריקה מתוכן כאשר רוב הניצולים עברו מזמן את גיל
8 העבודה ורובם גם לא מסוגלים כיום לנחל עסקים כאלו או אחרים.
9 מאידך, אנו סבורים כי כל פעולה הכרחית ויקרה הדרושה לנכה לצורך התגברותו על הנכות או
10 לצורך הצלת חייו יש ותוכל להיחשב כפעולה שיקומית לצורך פרשנות סעיף 15 הנ"ל. כל מקרה צריך
11 להיבחן לגופו.
12
13 מול המרת התגמולים החודשיים עומדת סכנה מוחשית שהנכה, לאחר שינצל את המענק, יישאר
14 ללא דמי מחייה חודשיים מספיקים.
15
16 לכן, כשמדובר בעניין מציל חיים או בודאי שקודם כל יש להציל חיים ורק אח"כ לדאוג לרמת
17 ההכנסה והמחייה של הנכה שכן התפיסה היא שעדיף להציל את חייו של אדם גם במחיר של ירידה
18 ברמת החיים.
19
20 כך גם לגבי צורך מידי וחיוני בטיפול רפואי או שיקומי, מכשור ואזרים מיוחדים וכיו"ב שמטרתם
21 להתגבר על הנכות שצריכה להיות נכות קשה ומגבילה. יחד עם זאת, מקרים אלו יבחנו באופן
22 מתמיר יותר מאשר מקרים של הצלת חיים.
23
24 מאידך, אנו לא סבורים ששיפוץ הבית ע"מ שיהיה מרווח יותר ונעים יותר הוא בגדר "שיקום" אליו
25 התכוון המחוקק. פרשנות זו רחוקה לדעתנו מכוונת המחוקק וכל עוד המחוקק לא יראה לנכון
26 לשנות את נוסח הסעיף לא ניתן יהיה לקבלה.
27
28 כפי שצוין, המרת התשלום היא היוצא מן הכלל, שיקול הדעת הוא של המשיבה ושיקול דעת זה רחב
29 ביותר לרבות התערבות בדרכי השקעת המענק. חלק גדול מהנכים הם קשישים החיים ברמות עוני
30 כאלו או אחרות וקביעת אמת מידה של שיפור **רמת חיים** ועלייה **בגוונות החיים** כ"שיקום" לצורך
31 הסעיף תהפוך את הקערה על פיה ותהווה מדרון חלקלק בו היוצא מן הכלל יהפוך לכלל.
32
33 יש לזכור שחלק גדול מהנכים מבוגרים מאוד, לא תמיד הם יכולים לטפל נכון או לטפל בעצמם
34 בסכומי כסף גדולים, לא פעם הם גם עלולים ליפול שולל תחת גחמותיהם של בני משפחה או אחרים

3 מתוך 5

בית משפט שלום בחיפה
ועדת העררים לפי חוק נכי רדיפות הנאצים

23 נובמבר 2009

ר"ע 09-05-13606 לויזא נ' משרד האוצר/הלשכה לשיקום נכים

1 שסדר עדיפויותיהם אינו בהכרח זה של הנכה, ריבוי של המרות תשלומים יקטין מן הסתם גם את
2 יכולת המשיבה להתערב בהשקעות הכספים והמצב לעיל איננו רצוי.
3
4 ומן הכלל אל הפרט, הנטל בחליך שבפנינו רובץ על העוררת, העוררת לא התייצבה לדיון (ניחא), אין
5 בפנינו לא תמונות של הבית, לא נתוני ביתה וגודלו ולא שום דבר אחר מעבר לדו"ח עובדת סוציאלית
6 המתאר מצב מסוים אך לא מפורט.
7
8 אין בפנינו שום ראיה כיצד הרחבת הבית ושיפוץו יביאו לשיקומה של הנכה במונח הפרשני הנכון, לא
9 ברור תוך כמה זמן יתקבלו אישורים, יבוצע תכנון ויבנה חדר נוסף בבית, לא ברור היכן תהיה הנכה
10 כשיעשו העבודות, אין חולק כי אותן עבודות אינן קשורות לנכותה המוכרת והם לא צורך שנוצר
11 בעקבות אותה נכות ואנו גם לא יכולים להתעלם מכך שעם הנכה גרה גם מטפלת וגם בתה שהגם
12 שיש להניח שהן מסייעות יחדיו בטיפול באימא, הרי שמהגדלת הבית תהנה ככל הנראה גם ואולי
13 בעיקר הבת שכן השיפוץ יתכן ויאפשר לה לגור בחדר אחר משלה.
14
15 אין חולק ששאיפת כולם היא שכלל האוכלוסייה תהיה ברווחה ובתנאים סבירים, קל וחומר
16 כשמדובר בקשישים ובמיוחד באלו שחוו את השואה, התגמול החודשי עוזר לנכים להתמודד עם
17 קשיי המחיייה וזו מטרתו, יחד עם זאת איננו סבורים ששיפור תנאי המחיה וככל שעניין זה רצוי
18 מאוד, עונה על דרישת הדין ל"שיקום" ולהמרת תשלום התגמולים למענק חד פעמי עפ"י סעיף 15
19 לחוק נכי רדיפות הנאצים.

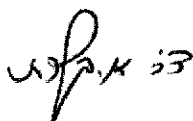
20
21 משכך נדחה הערר ללא צו לחוצאות.

22
23 זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה תוך 30 יום ובנקודה המשפטית בלבד.

24
25
26 ניתן היום, ו' כסלו תש"ע, 23 נובמבר 2009, בהעדר הצדדים.

27
28

ד"ר צבי בן-ישי
חבר הוועדה

ד"ר אלכסנדר קורית
חבר הוועדה

אהרון שדה, שופט
י"ר הוועדה

29
30

4 מתוך 5